

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Deres ref.
22/3347

Vår ref.
22/123 - 2

Dato:
24.10.2022

Innspill til Stortingsmelding om helseberedskap

Det vises til helse- og omsorgsministerens invitasjon til å gi innspill til departementets arbeid med Stortingsmelding om helseberedskap.

Hovedbudskap

- Helse- og legemiddelkompetansen i landets 1 040 apotek utgjør en betydelig ressurs som kan yte viktige bidrag under helse-/legemiddelkriser.
- Ved å benytte farmasøyt kompetansen bedre, i samarbeid og samhandling med lege og sykepleiere i kommunal helsetjeneste, i tider uten krise, vil effekten av apotekenes innsatser kunne økes ytterligere når kriser inntreffer.
- Under koronapandemien gjorde apotekene en stor innsats på områder som legemiddelforsyning, kronavaksiner, informasjonsformidling til innbyggere mv. til tross for at apotekene ikke var en del av kommunal helseberedskap.
- Apotekene bør involveres i kommunenes beredskapsplanlegging og skrives inn i kommunenes helseberedskapsplaner.
- Det bør etableres et voksevakinasjonsprogram snarest, og i det nye programmet bør apotekene inkluderes.

Demografiske endringer, og behov for å tenke nytt

En hovedutfordring for norsk helsetjeneste i årene fremover er endringene i befolknings-sammensetningen som vil preges av en stor og økende andel eldre. I tillegg vil det bli et økende behov for helsepersonell, særlig i kommunal helsetjeneste. Endringene vil kreve tilpasninger, effektivisering og annen utvikling i helsetjenesten for å øke kapasiteten. I dette arbeidet vil det være svært viktig å legge til rette for at kompetansen til ulike helsepersonellgrupper blir utnyttet best mulig. Det bør satses på økt samhandling, men også nye måter å fordele ansvar og oppgaver på mellom helsepersonellgrupper. Ved å ta i bruk kompetansen i apotekene på nye måter vil samfunnet stå sterkere både i «fredstid» og i tider med helsekriser. I apotekene arbeider det 8 000 helsepersonell, hvorav halvparten er farmasøyter med høy legemiddelkompetanse. Apotekene i Norge er godt koordinert, og alle landets apotek kan mobiliseres raskt om planleggingen

Norges Apotekerforening
Norwegian Pharmacy Association

Pb 5070 Majorstuen, 0301 Oslo
Besøksadresse | Slemdalsveien 1

Tlf | +47 21 62 02 00

Org.nr. | 971 033 541 MVA

apotekforeningen@apotek.no
www.apotek.no

har vært god. Forebyggende folkehelsearbeid vil få stor betydning for å kunne ivareta tjenestetilbudet til befolkningen, og riktig legemiddelbruk bør være ett av flere viktige satsningsområder

Erfaringer fra koronapandemien

Koronakommisjonen oppsummerte at der håndteringen lyktes godt kan det forklares ved at man brukte etablerte arbeidsprosesser og at samarbeid, fleksibilitet, omstillingsevne og handlekraft var avgjørende for å oppnå gode resultater. Det er også apotekbransjens erfaring.

Da samfunnet stengte ned i mars 2020 var apotekene sammen med dagligvarehandelen med få unntak de aktørene som fortsatt ble holdt åpne for innbyggerne. Apotekene etablerte raskt samarbeid på tvers av kjedetilknypning og eierstrukturer. Apotekene erfarte hvor viktig tilgjengelighet og deres kompetanse er. Da innbyggerne opplevde store utfordringer med tilgang til fastlegene, ble fagkompetansen i apotek benyttet i stor utstrekning.

Når krise inntreffer, er apotekene en viktig arena både for å sikre legemiddelforsyningen, men også for formidling av informasjon til innbyggerne. Dette gjelder både informasjon fra sentrale myndigheter og lokalt fra den enkelte kommune. Apotekene erfarer at en ikke ubetydelig andel av innbyggerne mangler digital kompetanse. Manglende språkkunnskaper er også en utfordring som kommer ekstra godt til uttrykk når kriser inntreffer. Apotek er en viktig arena for formidling av informasjon til ulike grupper innbyggere.

I Høring - Innretning av legemiddelberedskapslager for primærhelsetjenesten foreslår departementet å nedlegge nåværende Legemiddelberedskapskomité og i stedet opprette Nasjonalt legemiddelberedskapsråd. Det er viktig at både legemiddelgrossistene og Apotekforeningen blir representert i det nye rådet. Det er viktig at disse blir involvert på et tidlig stadium fordi det er grossistene og apotekene som i stor grad skal realisere beslutninger som tas. Ofte vil det være disse som best kan gjøre vurderinger knyttet til hvordan ulike løsningsalternativer vil fungere i praksis. Involvering allerede under planleggingen av tiltak, vil sikre god gjennomføring og best mulig tilgang til legemidler for befolkningen. Grossistene har dyp kunnskap om leverandørmarkedet som vil kunne tilføre rådet viktig informasjon i aktuelle situasjoner.

Apotekene og vaksiner

Farmasøyter fra sykehusapotek utførte viktige oppgaver knyttet til den sentrale vaksinehåndteringen og distribusjonen under koronapandemien, på oppdrag fra helsemyndighetene. Likeledes utførte farmasøyter fra primærapotek viktige oppgaver innen vaksinedistribusjon lokalt i Oslo, på oppdrag fra Oslo kommune.

Vaksinasjon i apotek er en ordning som fungerer svært godt, og helsepersonell i apotek setter stadig flere vaksiner. Som det fremgår av høringsbrevet, er god folkehelse en grunnplanke i helseberedskapen, og en høy vaksinasjonsgrad er viktig i denne sammenheng. Innføring av et voksenvaksinasjonsprogram og bedre inkludering av apotek er tiltak som kan øke vaksinasjonsdekningen i befolkningen og dermed redusere belastningen både på primær- og spesialisthelsetjenesten i fremtidige kriser. En høy vaksinasjonsdekning i befolkningen er også et viktig tiltak for å redusere antibiotikabruk og begrense utfordringer tilknyttet utvikling av antibiotikaresistens.

Pandemien har vist at kommuner og apotek kan samarbeide godt, bl.a. om vaksiner, når nasjonale myndigheter legger forholdene til rette for slikt samarbeid. Det bør utredes på hvilke områder kommunene kan ha nytte av et samarbeid med apotek i helseberedskapen, slik at nasjonale helsemyndigheter kan legge til rette for slikt samarbeid før beredskapssituasjonen oppstår. Erfaringene fra pandemien har vist at det ville vært en stor fordel om apotek hadde vært bedre involvert i den enkelte kommunes beredskapsplanlegging.

Med vennlig hilsen
for APOTEKFORENINGEN

Hanne Andresen
fagdirektør

Tore Reinholdt
seniorrådgiver